

Dečki su dečki

Jens E. Jørgensen i Henrik Haubro

Jens E. Jørgensen i Henrik Haubro su započeli projekt u kojem iz perspektive dječaka promatraju danske ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Dječja kuća u Nattergalenu, u etnički mješovitom dijelu Kopenhagena, mjesto je odvijanja jednog razvojnog projekta. Unatoč višegodišnjim raspravama, u vrtićkoj i školskoj praksi dječaci su češći akteri problematičnih situacija, zbog kojih podliježu posebnim pedagoškim mjerama. Dakle, kako predškolsko razdoblje izgleda iz perspektive dječaka? Imaju li odgajatelji uopće pojma o tome što dječake zanima?

Jednogodišnjim projektom koji se odvija pod pokroviteljstvom Danskog sindikata predškolskih i domskih odgajatelja, želi se uvidjeti koji tip odgojno-obrazovne prakse i kakvo okruženje potiču razvoj socijalnih odnosa i uključivanje dječaka.

Dječaci se ne uklapaju...

Dječaci rane i adolescentske dobi često imaju probleme i napuštaju odgojno-obrazovni sustav. U školi imaju skoro tri puta veću šansu da će morati učiti po specijalnom programu ili će potpuno napustiti školovanje. Poznato nam je i da će djeca i adolescenti čiji su roditelji siromašni, slabo obrazovani i imaju loš društveni status, vjerojatnije krenuti putem kriminala.

Kulturno podrijetlo ima značajan utjecaj na uspjeh djece. Posljednje PISA istraživanje pokazuje da je Danska suočena s posebnim izazovima u pokušaju da poveća postignuća učenika koji su djeca imigranata. Sasvim je jasno da su dječaci - pogotovo iz siromašnijih dijelova grada, iz obitelji lošijeg socioekonomskog i obrazovnog statusa, u kombinaciji s nezapadnjačkim podrijetlom - pod većim rizikom isključenosti.

U Dječjoj kući u Nattergalenu možemo vidjeti identičan obrazac: 12 od 13 djece u naše dvije specijalne grupe su dječaci, 31 dijete je ovoga ljeta pohađalo školu, a 7 od 10 koji su trebali dodatan specijalni tretman bili su dječaci. Jasno je da se, ukoliko želimo smanjiti stopu isključivanja, moramo više pozabaviti dječacima u pedagoškoj praksi i okruženju, duž cijelog sustava: od jaslica do kraja školovanja.

Kako uključiti dječake?

Problem koji želimo istražiti odnosi se na pitanje pod kojim uvjetima

i koliko često se događa inkluzija u odnosu na uključivanje dječaka. Također moramo vidjeti što praktičari već znaju o rodnoj pripadnosti i kako ta znanja primjenjuju u praksi. Za njih je izazov otkriti način na koji će dječacima u jaslicama i vrtićima dati više prilika za razvoj i primjenu svojih vještina.

Koji pedagoški pristup i plan najviše odgovara dječacima?

Cilj projekta jest utjecati na razvoj inkluzivne prakse iz perspektive dječaka. To implicira tri pitanja kojima se vrtići trebaju pozabaviti:

Primjer iz prakse

Djeca nakon ručka izlaze na igralište. Velika djeca voze se biciklima oko pješčanika i igračkaka. Jedna od velikih djevojčica, Olivia, upravlja igrom biciklima. Dodjeljuje medalje drugoj djeci - zlatnu, srebrnu i brončanu. Drugi vozači su djevojčice i jedan dječak. Općenito, igralište je podijeljeno na grupu dječaka oko ljuljački i sportskog igrališta s jedne strane, i grupu djevojčica oko kuće za igru na drugoj strani. Jedna djevojčica se igra s dječacima, no uskoro izbija sukob.

Refleksija

Rodne razlike uvijek postoje. One ne nestaju bez obzira radi li se o slobodnoj igri na otvorenom ili kod strukturiranih aktivnosti. Strukturirane aktivnosti pomažu u kompenzaciji nekih negativnih strana slobodne igre, poput okrutnog procesa isključivanja kojem ponekad svjedočimo. One mogu biti od pomoći djeci koja su marginalizirana od strane rodno specifičnih zajednica, zato što se u njih mogu uključiti i biti uspješna.

- Kako najbolje iskoristiti naše znanje kako bismo postigli razvoj pedagoških kompetencija?
- Kako organizirati aktivnosti i postaviti okvir u kojem će djeca imati više prilika za aktivnost i sudjelovanje?
- Kako oživotvoriti suradnju unutar sustava?

Naša tradicija u Brøndbyju jest primijeniti posebne mjere na rizičnu djecu. U budućnosti ćemo se usmjeriti na cjelokupno djetetovo okruženje uz pedagoški pristup koji s individualnog prelazi na inkluzivni. U tom kontekstu ćemo pokušati dječacima, posebno onima u specijalnim grupama, osigurati prilike za aktivnost i sudjelovanje. Svoju ćemo pozornost primarno usmjeriti na aktivnosti s ciljem razvoja socijalnih kompetencija.

Teorijski pristup

Projekt je temeljen na tri teorijska sustava:

Teorije inkluzije

Osnovno je načelo da pedagoška praksa mora biti relevantna za određenu grupu djece, da se aktivnosti odvijaju u različitim grupama pa svako dijete ima priliku za njemu bitan kontakt s ostalom djecom i odraslim osobama. Tako se razvijaju vještine potrebne za i za učenje socijalnih odnosa i za svladavanje akademskih znanja.

U akademskom smislu fokus je na odnosu između djeteta i socijalnog konteksta. Djetetovo ponašanje i postupci rezultat su interakcije između socijalnog konteksta i osobnih okolnosti, što znači da aktivnosti moraju uključiti obiteljsku kulturu, pogotovo oca i poimanje muškosti.

Poseban fokus stavlja se na otkrivanje najboljeg načina skrbi o najosjetljivijoj djeci kako bi im se osigurala uspješnost. Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju koji kaže da bi svakom djetetu trebala biti osigurana jednaka prilika za učenje, nastoji se potaknuti učenje socijalno ugrožene djece i pridonijeti njihovoj dobrobiti.

Pristup resursima

Ovaj pristup je temeljen na djetetovim potencijalima i kompetencijama, a ne na mentalitetu 'majstora koji otklanja kvar'. Odrasli pomažu u identificiranju i opisivanju odnosa i tako integriraju različitosti i pružaju prilike za relevantan razvoj i učenje. Priče su vrlo važan element koji unosimo u rad s djecom, a promatramo ih također iz pedagoške perspektive uloge dječaka. Ovaj pristup također uključuje komunikaciju i odnose pune razumijevanja.



Učenje kroz akciju i umrežavanje
Ovakav način rada uključuje bolje razumijevanje onoga što pedagoški djelatnici mogu postići, poticanje refleksije vlastite prakse i razmjenu iskustava kako bi se otkrila vlastita uvjerenja na kojima su temeljeni postupci odgajatelja, ali i da bi se ojačale vlastite profesionalne kompetencije.

Jens E. Jørgensen je ravnatelj Dječje kuće u Nattergalenu u Kopenhagenu.

Henrik Haubro je glavni konzultant na psihološkom i pedagoškom savjetovalištu i inkluzivnoj mreži - inklusionsnetværket.dk.

Za više informacija, iskustva iz prakse i radne materijale o tome kako možete s djecom raditi na temu muškosti, posjetite internetsku stranicu projekta:
www.denup.dk
nattergalen@brondby.dk

Primjer iz prakse

Philip na ulazu u sobu zaustavlja dvije djevojčice s obrazloženjem: 'Ne možete biti ovdje jer se igramo cirkusa.' Ubrzo potom djevojčice se vraćaju u pratnji odrasle osobe koja kaže da joj se čini da bi djevojčice mogle biti u sobi a da pritom ne remete igru cirkusa. Philip i John ništa ne govore. Šute i gledaju. Kad su djevojčice ušle u sobu, dječaci se vraćaju svom projektu, a odrasla osoba odlazi.

Refleksija

S pedagoškog stajališta rodne ravnopravnosti dobro bi bilo da u vrtiću postoje pravila. Sama po sebi ona su korisna, ali bi način na koji ih djeca koriste u određenim situacijama mogao voditi do negativnog ponašanja. Pravilo nije problem, već način na koji ga primjenjujemo, a koji bi mogao favorizirati jedan ili drugi spol djece u vrtiću. Na primjer, možda bi bio dobar povod za intervenciju situacija u kojoj dječaci uvijek prvi stignu do dvorane i zatim koristeći 'pravilo isključivanja' isključuje djevojčice i manje dječake.

Zadaci za budući rad

- *Kako ćemo najbolje upravljati različitim grupama djece na igralištu?*
- *Rade li dječaci i djevojčice neke stvari na isti način?*
- *Postoje li drugi prostori u kojima dječaci isključuju djevojčice?*
- *Kako možete integrirati grupe kad djeca tumače pravila ustanove na način koji jednom spolu ograničava prilike za razvoj?*